

Meldcode

**bij signalen van huiselijk
geweld en kindermishandeling**

Inhoud

Inleiding	4
Verantwoordelijkheden van De Linge voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werken meldklimaat.....	5
De aandachtsfunctionaris binnen De Linge.....	5
Uitgangspunten aandachtsfunctionaris	5
Contactgegevens	5
1 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	6
2 Stappenplan bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind....	9
3 Signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.....	14
Bijlagen	18
A Definities	18
B Stappenplan meldcode bij leerkrachten en onderwijsassistenten in het primair onderwijs	20
C stappenplan meldcode bij pedagogisch medewerkers in kinderopvang en peuterspeelzaalwerk .	22
E Stappenplan meldcode bij vrijwilligers en stagiaires.....	25
F Bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind	27
G Signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling	29
H Balansmodel.....	31
I Aandachtsfunctionarissen binnen De Linge	32
J Signalenlijst kindermishandeling.....	33
K Afwegingskader	44

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Stichting Voorschools en Primair Onderwijs De Linge:

overwegende

- dat stichting De Linge verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij stichting De Linge op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en zijn of haar ouders attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat De Linge een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen de stichting werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat stichting De Linge in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor stichting De Linge werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

in aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning

stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast, bestaande uit een beschrijving van verantwoordelijkheden van De Linge bij het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat (blz. 5) en een stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling (blz. 6 e.v.)

Huissen, maart 2015

Inleiding

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is gebaseerd op het basismodel meldcode: Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Betreffend basismodel is ontwikkeld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en bedoeld voor alle sectoren waar vanuit professioneel oogpunt met kinderen wordt gewerkt.

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Bij kindermishandeling is er sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of het ontbreken van zorg van de ouder(s) naar zijn/haar kinderen.

In dit document wordt beschreven hoe de meldcode binnen stichting voorschools en primair onderwijs de Linge wordt toegepast. De meldcode wordt jaarlijks geëvalueerd door een aandachtsfunctionaris voorschoolse voorzieningen met de directeur kinderopvang en door een aandachtsfunctionaris primair onderwijs met de directiebestuurder.

In de bijlages staat uitgewerkt op welke wijze de meldcode wordt toegepast bij de verschillende groepen medewerkers die binnen De Linge werkzaam zijn:

- A. Leerkrachten en onderwijsassistenten in het primair onderwijs
- B. Pedagogisch medewerkers
- C. Vrijwilligers en stagiaires
- D. Onderwijsondersteunend personeel

Verantwoordelijkheden van De Linge voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt De Linge er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van leerlingen bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen (aandachtsfunctionarissen) beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop De Linge zijn beroepskrachten zal ondersteunen als zij door ouder(s)/ verzorger(s) in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

De aandachtsfunctionaris binnen De Linge

Er zijn binnen SVPO De Linge 4 aandachtsfunctionarissen op bestuursniveau voor het PO, 2 voor de voorschoolse voorzieningen en 1 voor het speciaal basisonderwijs aangesteld. De contactgegevens staan vermeld in bijlage I. Deze functionarissen volgen de benodigde scholing om hun taak goed uit te kunnen oefenen. De intern begeleider of schoolmaatschappelijk werker op de locatie is de eerste contactpersoon en kan de stappen uit de meldcode volgen. De aandachtsfunctionarissen dienen als sparringspartner en procedurebewaker. Personeelsleden kunnen signalen bij de aandachtsfunctionaris neerleggen, die vervolgens, wanneer dit nodig is, mede de stappen uit dit protocol doorloopt.

Uitgangspunten aandachtsfunctionaris

- De aandachtsfunctionaris heeft een coördinerende rol: hij/zij beoordeelt of de beroepskracht de stappen juist doorloopt en stuurt bij indien nodig.
- De aandachtsfunctionaris heeft een coachende rol: hij/zij bevraagt de beroepskracht op de te doorlopen stappen, met als doel deze goed te laten verlopen.
- De aandachtsfunctionaris heeft een ondersteunende rol: hij/zij ondersteunt de beroepskracht indien nodig bij de te doorlopen stappen, door hierbij fysiek aanwezig te zijn.

Contactgegevens

Kijk voor meer informatie op www.meldcode.nl
Veilig thuis: 0800-2000

1 | Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling ¹

Stap 0: Kennis hebben van kwetsbare groepen

Medewerkers hebben kennis van het balansmodel en de signalenlijst (zie bijlage J), aan de hand waarvan kwetsbare groepen in kaart gebracht kunnen worden.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Bewaar dit in het (digitale) kinddossier. Sluit het dossier af met een slot of met een wachtwoord. Houd bij het verwerken van gegevens rekening met de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signaleringsinstrument.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de directie, interne contactpersoon of externe vertrouwenspersoon. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.

Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

- Schakel de intern begeleider en/of aandachtsfunctionaris in. Deze stelt vragen ter verheldering en beoordeelt of het nodig is advies in te winnen bij Veilig Thuis. Vanaf dit punt zorgt de aandachtsfunctionaris ervoor dat alle stappen volgens de meldcode doorlopen wordt.
- De aandachtsfunctionaris dient op de hoogte te zijn van de uitkomsten van deze stap
- Consulteer interne en externe collega's: leerlingbespreking, KleinCasuïstiekOverleg, ZorgAdviesTeam, Veilig Thuis
- De intern begeleider registreert en legt dit vast in een afsluitbare dossierkast. Het dossier is alleen inzichtelijk voor direct betrokkenen.
- De aandachtsfunctionaris sluit de uitkomsten van de gesprekken kort met de directie
- De aandachtsfunctionaris registreert in de Verwijsindex Regio Arnhem (VIRA)²

Stap 3: Gesprek met de ouder(s) / verzorger(s)

Besprek de signalen met de ouder(s)/ verzorger(s). Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig thuis. Het gesprek wordt

¹ Bij een mogelijk zedendelict of huiselijk geweld door een collega, zie hoofdstuk 2.

² Voor informatie over de VIRA, zie www.verwijsindexgelderland.nl

gevoerd door de leerkracht in combinatie met de intern begeleider van de locatie. Indien gewenst ondersteunt de aandachtsfunctionaris en/of veilig thuis hierbij.

1. Leg de ouder(s)/ verzorger(s) het doel uit van het gesprek.
2. De intern begeleider beschrijft de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan. De registraties worden gedocumenteerd.
3. Nodig de ouder(s)/ verzorger(s) uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kun je daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s)/ verzorger(s) is alleen mogelijk als:

- De veiligheid van de leerling, die van jezelf, of die van een ander in het geding is.
- Je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s)/ verzorger(s) door dit gesprek het contact met je zullen verbreken.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg, samen met de aandachtsfunctionaris, op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder(s)/ verzorger(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van het risicotaxatieinstrument (voor het gebruik van dit instrument wordt Veilig Thuis ingeschakeld). Maak gebruik van het afwegingskader (bijlage 11). (Afweging 1: is melden noodzakelijk? Afweging 2: is hulpverlening (ook) mogelijk?). Voor de weging is het van belang dat in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen worden beschreven en vastgelegd die al zijn gezet. Bij twijfel over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling is het verplicht om Veilig Thuis te raadplegen. Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie (inschatting van risicofactoren) uit te voeren en kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te bieden of organiseren of een melding te doen. Als de weging tot de conclusie leidt dat er geen zorgen (meer) zijn, dan kan de Meldcode in stap 4 worden afgesloten. Als de zorgen blijven bestaan dan wordt in stap 5 besloten, op basis van het afwegingskader, of melden noodzakelijk is én of het mogelijk is om passende hulp te organiseren.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

A. Hulp organiseren en effecten volgen

Ben je van mening dat je op basis van je afweging in stap 4, je leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

B. Melden en bespreken met de ouder(s)/ verzorger(s)

Kun je je leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfel je of je voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld je vermoeden in de Verwijsindex Regio Arnhem;
- meld je vermoeden bij Veilig Thuis;
- sluit bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;

- overleg bij je melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om het kind en gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek je melding vooraf met het kind (vanaf 12 jaar) en/of met de ouder(s)/verzorger(s) (als het kind nog geen 16 jaar oud is).

1. leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. vraag het kind of ouder(s)/ verzorger(s) uitdrukkelijk om een reactie;
3. in geval van bezwaren van de cliënt, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
4. is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het kind of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van het kind of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouder(s)/ verzorger(s) over de melding kun je afzien:

- als de veiligheid van het kind, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s)/ verzorger(s) daardoor het contact met je zullen verbreken.

Stap 6: Evaluatie

In deze stap wordt het gelopen proces geëvalueerd. Hierbij worden indien nodig verbeteracties vastgelegd. De gegevens worden geregistreerd en bewaard om in kaart te kunnen brengen hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen de gehele organisatie voorkomen en op welke wijze daarmee wordt omgegaan. Rapportage naar de directie.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat een kind of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kun je meteen advies vragen aan Veilig thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kun je zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen, zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kun je overigens ook contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming of met de spoedeisende zorg van Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

2 | Stappenplan bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind

Stap 0: Kennis hebben van kwetsbare groepen

Medewerkers hebben kennis van het balansmodel (zie bijlage), aan de hand waarvan kwetsbare groepen in kaart gebracht kunnen worden.

Stap 1A: Signaleren

Bij een vermoeden of signaal dat er iets niet goed zit in de relatie tussen kind en collega werkzaam binnen een locatie van Stichting De Linge dient een medewerker in alle gevallen direct de leidinggevende (primair onderwijs)/houder (voorschoolse voorzieningen en BSO) op de hoogte te stellen van zijn twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de medewerker zich met een dergelijk vermoeden (over een collega) geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties worden ondernomen:

1. Raadpleeg de signalenlijst;
2. Registreer wat is waargenomen
3. Leg het signaal direct neer bij de leidinggevende/houder (stap 1B van deze route)

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij houder

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een medewerker een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij de leidinggevende/houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een collega doen:

a. *Melding door het kind*

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De medewerker bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de leidinggevende/houder. Deze laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. De leidinggevende/houder treedt direct (onverwijld) in contact met een vertrouwensinspecteur (zie stap 2 van deze route) Naast Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.

b. *Melding door de ouder*

Als de melding van de ouders komt, zal deze melding altijd serieus genomen worden. Feiten en constatering zullen bij ouders nagevraagd worden. De medewerker geeft de melding direct (onverwijld) door aan de houder. De houder treedt direct in overleg met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (stap 2 van deze route).

De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

c. *Melding door derden*

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/ personen precies beschikt/beschikken en waar deze informatie op is gebaseerd. De beroepskracht geeft de melding onverwijld door aan de houder. De houder is verplicht om in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (zie stap 2 van deze route)

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende dient door de constaterende beroepskracht direct de houder te worden ingeschakeld.

Melding over de directie

Een bijzondere situatie betreft het geval dat de klacht het gedrag van de directie zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende beroepskracht verplicht om aangifte te doen bij de politie. De beroepskracht kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de beroepskracht vervolgens begeleiden bij het doen van aangifte.

Deze stap dient zorgvuldig geregistreerd te worden.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De leidinggevende/houder is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte.

Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De leidinggevende/houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht. De kinderen worden dan direct afgeschermd van de betrokken beroepskracht door deze op non-actief te stellen of te schorsen. De houder deelt dit mee aan alle betrokkenen. Zie hiervoor ook de volgende stap in deze route.

De houder is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Aangifteplicht voor houder

Indien de houder aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.

Indien de houder weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert de leidinggevende/houder te overreden;
2. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert de leidinggevende/houder te overreden;
3. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente;
4. De burgemeester zal de (zeden) politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

NB Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende dat namens de houder doet.

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder een meldplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van 'schuld' van de beroepskracht over wie het vermoeden is geuit: 'beschuldigd' staat niet gelijk aan schuldig.

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief ³
- b. Het aanleggen van een draaiboek;
- c. Raadplegen Veilig thuis en/of lokale GGD;
- d. Het regelen van opvang van kind(eren) en ouders.

a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief

In geval van een reëel vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf, wordt de betreffende betrokken persoon in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.

Bovenstaand geldt ook voor een vrijwilliger binnen de kinderopvangvoorziening (peuterspeelzaal).

b. Draaiboek aanleggen

De houder, of degene die in opdracht van de houder met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan. In de handleiding staan handvatten voor het aanleggen van een draaiboek (hoofdstuk 8).

c. Raadplegen Veilig thuis en/of GGD

Veilig Thuis kan de kinderopvangorganisatie adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd. Voor adressen van de lokale GGD zie de sociale kaart in deze meldcode.

d. Het regelen van opvang voor kind(eren) en ouders

- ▷ Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of Veilig Thuis. (Het calamiteitenteam van) GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met ouders en GGD en/of Veilig Thuis, wordt bezien of de opvang in de kinderopvangorganisatie kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.
- ▷ De kinderopvangorganisatie informeert ouders over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- ▷ De houder of directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn.
- ▷ De ouders van de overige kinderen moeten geïnformeerd worden. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig Thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de beroepskracht.

Na het doen van aangifte stelt de politie in de regel een onderzoek in. De politie voert gesprekken met alle betrokkenen. Het initiatief voor het instellen van een onderzoek ligt bij de politie. De houder en directie dienen het onderzoek van de politie te volgen en zelf geen stappen te ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van het onderzoek van de politie

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder, directie of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

- a. Rehabilitatie van beroepskracht⁴;
- b. Waarschuwing afgeven;
- c. Arbeidsrechtelijke maatregelen.

a. Rehabilitatie beroepskracht

De politie kan op grond van het verrichte onderzoek constateren dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat sprake is van een geweld- of zedendelict. De betrokken beroepskracht, die voor de duur van het onderzoek geschorst of op non-actief was gesteld, wordt door de houder of directie van de organisatie in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de beroepskracht en het algemeen belang worden afgewogen en zou het bijvoorbeeld wenselijk kunnen zijn de betreffende beroepskracht binnen het primair onderwijs of de kinderopvangorganisatie over te plaatsen.

Indien na het onderzoek van de politie blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan de directie de betrokken beroepskracht een rehabilitatietraject aanbieden. De directie kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene, die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden, tot schorsing of tot verwijdering.

b. Waarschuwing afgeven

De houder of directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag arbeidsrechtelijke gevolgen heeft. Die waarschuwing kan dan worden opgenomen in het personeelsdossier.

c. Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer de houder of directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek van de politie aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, neemt de directie maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).

In het geval dat het een vrijwilliger of stagiaire betreft, wordt de samenwerking per direct opgezegd.

Stap 5: Nazorg bieden

Het is belangrijk dat de organisatie nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan geboden worden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. De kinderopvangorganisatie kan zich hier in laten adviseren door de GGD.

Voor de kinderen kan als dit nodig is, of als de ouders van de kinderen dit nodig achten extra hulp worden ingezet.

⁴ Hier kan ook vrijwilliger worden gelezen

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige beroepskrachten naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de beroepskrachten kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Andere beroepskrachten kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier kan aandacht aan worden besteed in de teamoverleggen en daar waar nodig ook individueel.

Als binnen een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers.

Stap 6: Evalueren

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van houder of directie.

- De houder of directie evalueert met medewerkers dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd door de houder of directie.

3 | Signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed geïnterpreteerd worden. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om signalen die niet direct te duiden zijn.

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De beroepskrachten kunnen met elkaar onderzoeken wat zij bij de kinderen merken. Door met collega's te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst.
- Bespreek de signalen met collega's of de bemiddelingswerker, aandachtsfunctionaris, leidinggevende of gedragswetenschapper.
- Vraag een gesprek aan met de leidinggevende.

Leg de mogelijke signalen vast in het kinddossier. Als de beroepskracht vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende conform stap 2.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer de beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat de basisschool of de voorschoolse voorziening alles goed registreert in een kinddossier. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende is verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de beroepskracht die het gedrag heeft gemeld, gehoord worden en eventueel collega's. Ook Veilig Thuis, ZAT of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt in overleg met externe instanties de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag is geconfronteerd, te worden geïnformeerd. Daarnaast dient bij alle vormen gekeken te worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek.

Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van:

- licht seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- matig seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag kan worden gezien als een noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de beroepskracht dit gedrag begrenst, hierop reageert en bespreekt met ouders.

Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet uitgelegd worden dat dit gedrag niet mag en er moet worden uitgelegd waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep geobserveerd worden. Belangrijk is dat er met de kinderen gecommuniceerd blijft worden en dat ouders actief betrokken worden. De leidinggevende overlegt met Veilig Thuis, een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.

Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen genomen worden die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. De directie dient ingelicht te worden om verdere stappen te kunnen ondernemen, ook omdat de directie eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.

Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed vastgelegd worden in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

De leidinggevende bepaalt welke maatregelen genomen moeten worden wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- a. Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals Veilig Thuis, het zorgadviesteam en de GGD. Bij ernstige zaken wordt een onderzoeksteam gevormd waar vertegenwoordigers van de basisschool of kinderopvangorganisatie en externe deskundigen deel van uitmaken. Dit onderzoeksteam onderzoekt het incident geeft de directie advies hoe te handelen.
- b. Het regelen van ondersteuning van het kind en ouders.
- c. Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit de basisschool of kinderopvang. Hierbij wordt tevens aangegeven dat onderzocht wordt hoe verbeteringen binnen de kinderopvangorganisatie kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen.
- d. Aanbieden van opvang en professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welke wijze dan ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokken ouders is noodzakelijk.
- e. Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk te komen tot oplossingen. De basisschool of kinderopvangorganisatie vertegenwoordigt de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen dat de organisatie beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint. De organisatie kan tegen het volgende dilemma oplopen: gaat een kind van de basisschool of

kinderopvang af of niet? En is dat op basis van een besluit van de organisatie of van de ouders? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.

- f. Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

De leidinggevende draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende dossier.

Stap 5: Handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de directie verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

- a. Het kind blijft op de groep;
 - b. Het kind gaat naar een andere groep, andere locatie of andere organisatie;
 - c. Het inzetten van hulp;
 - d. Melding bij Veilig thuis.
-
- a. *Het kind blijft op de groep*
Wanneer de directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind bedreigend is voor andere kinderen kan, in overleg met betrokken ouders, besloten worden het kind binnen de betreffende groep van de organisatie te laten.
 - b. *Het kind gaat naar een andere groep, locatie of (kinderopvang)organisatie*
De directie kan besluiten dat het in het belang is van het kind en/of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere groep binnen de betreffende organisatie, naar een andere locatie of naar een geheel andere organisatie gaat. De directie kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere organisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat hun kind naar een andere locatie of organisatie gaat.
 - c. *Het inzetten van hulp*
Met advies van Veilig Thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.
 - d. *Melding bij het Veilig Thuis*
De directie doet een melding bij Veilig Thuis. Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Het personeel wordt persoonlijk geïnformeerd. Daarnaast worden alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. De leidinggevende is verantwoordelijk voor de nazorg en de evaluatie.

Er wordt informatie gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd werden. Ook wordt aangegeven welke concrete maatregelen er ten aanzien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan.

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren.

- De directeur evalueert met beroepskrachten en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.

Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.

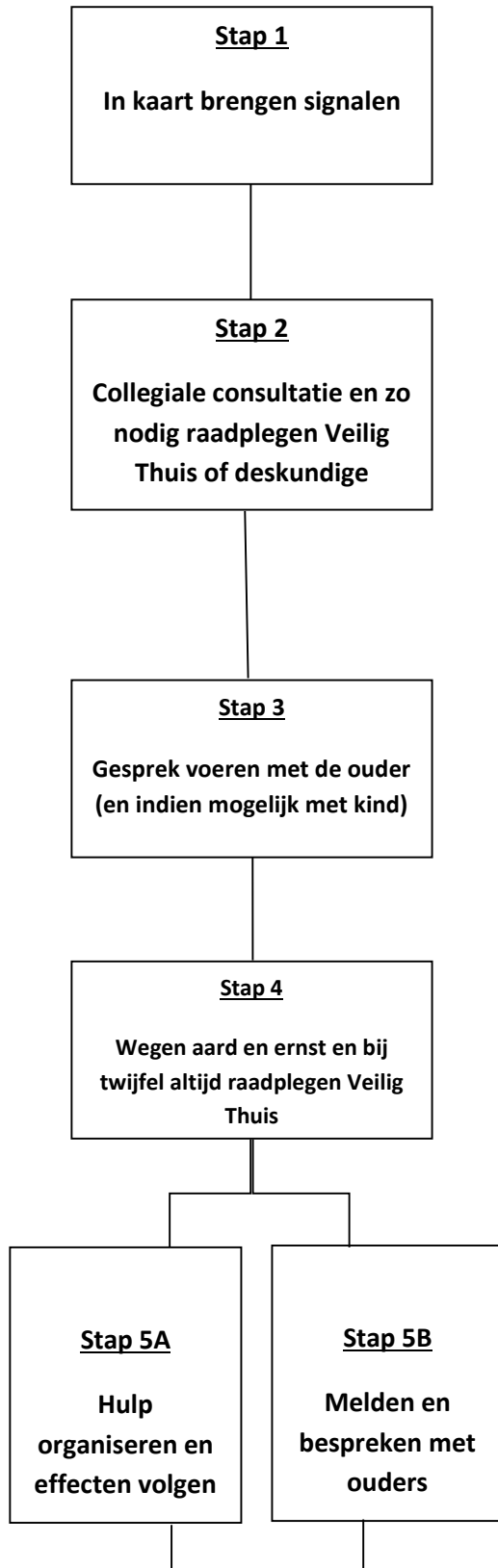
Bijlagen

A| Definities

Aandachtsfunctionaris	De beroepskracht werkzaam binnen de kinderopvangorganisatie met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. Daar waar aandachtsfunctionaris wordt geschreven kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een kwaliteitsmedewerker, pedagogisch medewerker of leidinggevende. Binnen Peuterspeelzaalwerk of Kinderopvang De Linge zijn verschillende aandachtsfunctionarissen waarop een beroep gedaan kan worden. Bij het vermoeden van kindermishandeling van een collega jegens een kind is de aandachtsfunctionaris directeur van de locatie of de directeur voorschoolse voorzieningen.
Beroepskracht	De beroepskracht die binnen Stichting De Linge werkzaam is en die in dit verband aan kinderen zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt.
Directie	Daar waar in deze meldcode en handleiding directie staat, kan ook gelezen worden houder, directeur, bestuur of stichting bestuur.
Houder	Degene aan wie een onderneming als bedoeld in de Handelsregisterwet 2007 toebehoort en die met die onderneming een kindercentrum, gastouderbureau of een peuterspeelzaal exploiteert.
Intern begeleider	De interne begeleider is werkzaam binnen het primair onderwijs en verantwoordelijk voor de leerlingenzorg, na- en bijscholing van het team, mede gestalte geven aan de onderwijsvisie en het uitzetten van lijnen met betrekking tot de pedagogische en didactische aanpak binnen de school
Kinderopvang	Verzamelnaam voor kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk en gastouderopvang.
Kinderopvangorganisatie	Waar in deze meldcode gesproken wordt over kinderopvangorganisatie, wordt bedoeld een (kinderopvang)voorziening waar minimaal één van de vier kinderopvangvormen (dagopvang, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, gastouderopvang) wordt aangeboden of sprake is van een voorschool.
Leidinggevende	De persoon binnen de kinderopvangorganisatie die leiding geeft aan een of meer beroepskrachten.
Mentor	De kinderen die een van de voorschoolse locaties van Stichting De Linge bezoeken worden gekoppeld aan een mentor. Deze mentor is de pedagogisch medewerkster die het kind doorgaans het vaakst in haar

	groep ziet. Zij is eindverantwoordelijk voor een goede registratie van het kinddossier en het volgsysteem.
Ouders / verzorgers	De volwassenen of volwassene die verantwoordelijk zijn/is voor de zorg en opvoeding van het kind; ouder(s), verzorger(s), voogd. Daar waar ouders geschreven wordt, wordt ook verzorgers of ouder/verzorger bedoeld.
Veilig Thuis	Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit zijn regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies. Veilig Thuis is er voor iedereen, jong en oud, die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies en biedt ondersteuning, ook aan professionals. Veilig Thuis biedt de helpende hand, doorbreekt onveilige situaties en zet mensen in beweging. Veilig Thuis biedt perspectief op een betere situatie waardoor mensen weer toekomst hebben. Mét of zonder elkaar.
Vertrouwensinspecteur	Een vertrouwensinspecteur is werkzaam bij de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur heeft geheimhoudingsplicht en is bij wet uitgezonderd van het doen van aangifte. Voor de kinderopvang is de vertrouwensinspecteur als deskundige aangewezen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een houder van een kinderopvangorganisatie is verplicht om bij een vermoeden van een zeden- of geweldsdelict door een werknemer (met taken belast persoon) de vertrouwensinspecteur te raadplegen.
Vrijwilliger	Degene die structureel al dan niet tegen een vrijwilligersvergoeding op regelmatige, niet incidentele basis werkzaam is in de kinderopvang en is belast met verzorging, opvoeding en bijdrage aan ontwikkeling van kinderen.
(Zeden) politie	De enige plek waar aangifte kan worden gedaan van een geweld- of zedenmisdrijf. Politie onderzoekt een vermoeden en doet aan waarheidsvinding.
Hij	Waar gesproken wordt over hij kan zowel hij als zij van toepassing zijn.

B | Stappenplan meldcode bij leerkrachten en onderwijsassistenten in het primair onderwijs

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De beroepskracht:

- observeert kinderen en ouders;
- raadpleegt signalenlijst (bijlage 1 en 2);
- bespreekt signalen met intern begeleider;
- deelt de zorg met ouders;
- registreert.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding

De intern begeleider:

- consulteert:
 - Interne en externe collega's;
 - De aandachtsfunctionaris
 - Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding;
 - eventueel andere organisaties;
- bespreekt uitkomsten consultaties met ouders;
- registreert.

Stap 3: Gesprek voeren met de ouder (en indien mogelijk met het kind)

De intern begeleider en/of aandachtsfunctionaris:

- deelt de zorg met ouders;
- bespreekt indien mogelijk met het kind;
- registreert.

Stap 4: Wegen aard en ernst van het huiselijk geweld of kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis. Maak gebruik van het afwegingskader

De aandachtsfunctionaris:

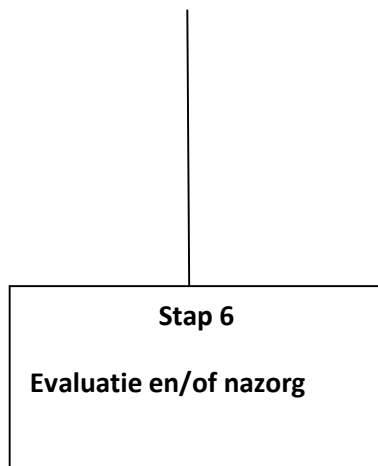
- weegt het risico, de aard en ernst;
- vraagt bij twijfel altijd Veilig Thuis hierover een advies te geven;
- registreert.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

De aandachtsfunctionaris:

- bespreekt de zorgen met ouders;
- organiseert hulp door ouders en kind door te verwijzen;
- monitort of ouder en kind hulp krijgen;
- volgt het kind;
- registreert.

Stap 5b: Melden en bespreken met ouders

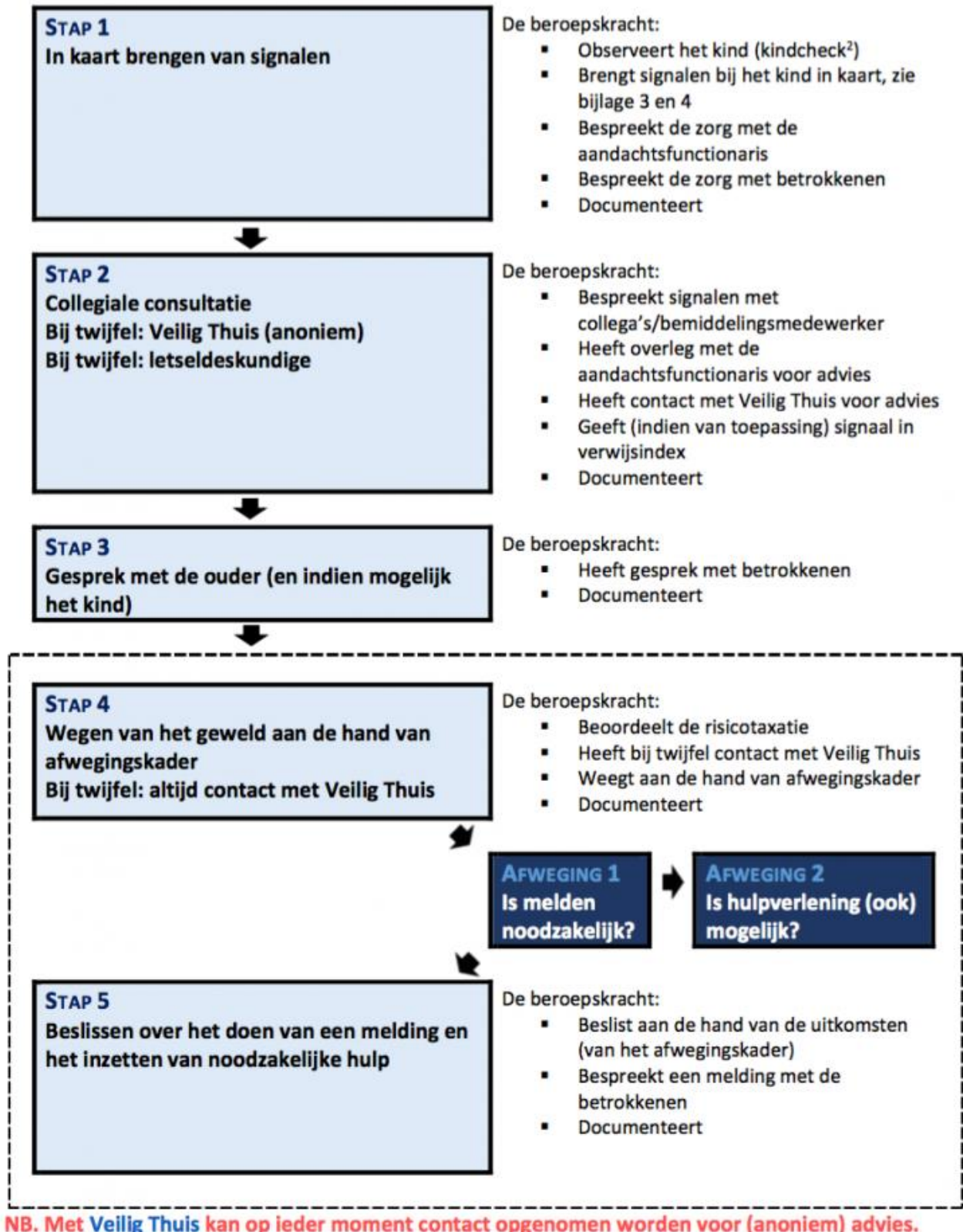
De aandachtsfunctionaris:

- meldt het vermoeden bij Veilig Thuis;
- sluit bij de melding aan bij feiten en gebeurtenissen;
- overlegt met Veilig Thuis over acties na de melding;
- monitort of ouder en kind hulp krijgen;
- volgt het kind;
- registreert.

Stap 6: Evaluatie en/of nazorg

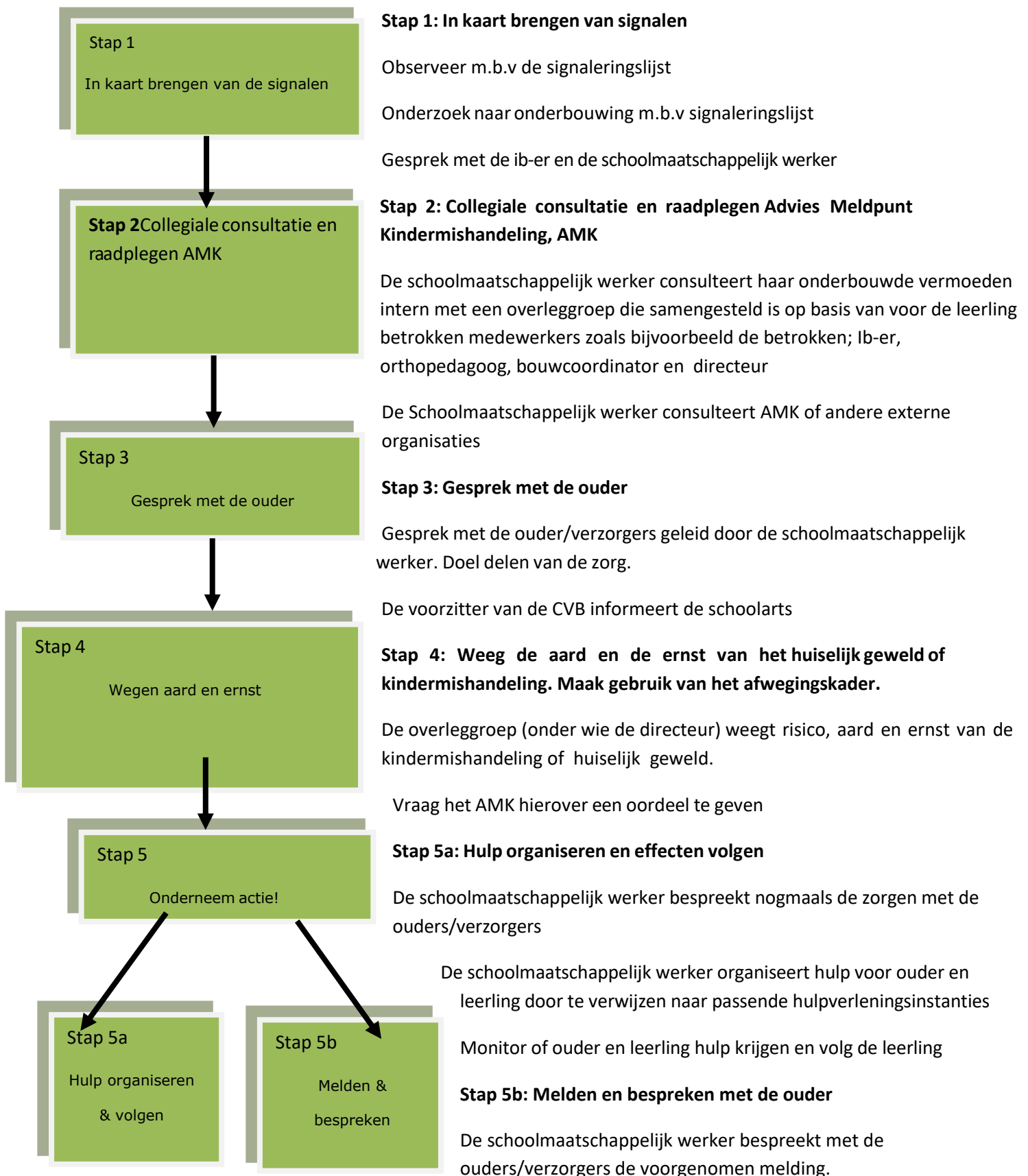
- Evalueer het proces en de procedure
- Stel zo nodig afspraken bij
- Registreer
- Blijf alert op het welzijn van het kind.
- Blijf signalen en zorgen melden bij Veilig Thuis.

C| stappenplan meldcode bij pedagogisch medewerkers in kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

²De kindcheck is onderdeel van de meldcode, maar gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun kinderen en daarom niet beschikken over kindsignalen. In de kinderopvang kunnen feitelijk op dagelijkse basis 'kindchecks' plaatsvinden.

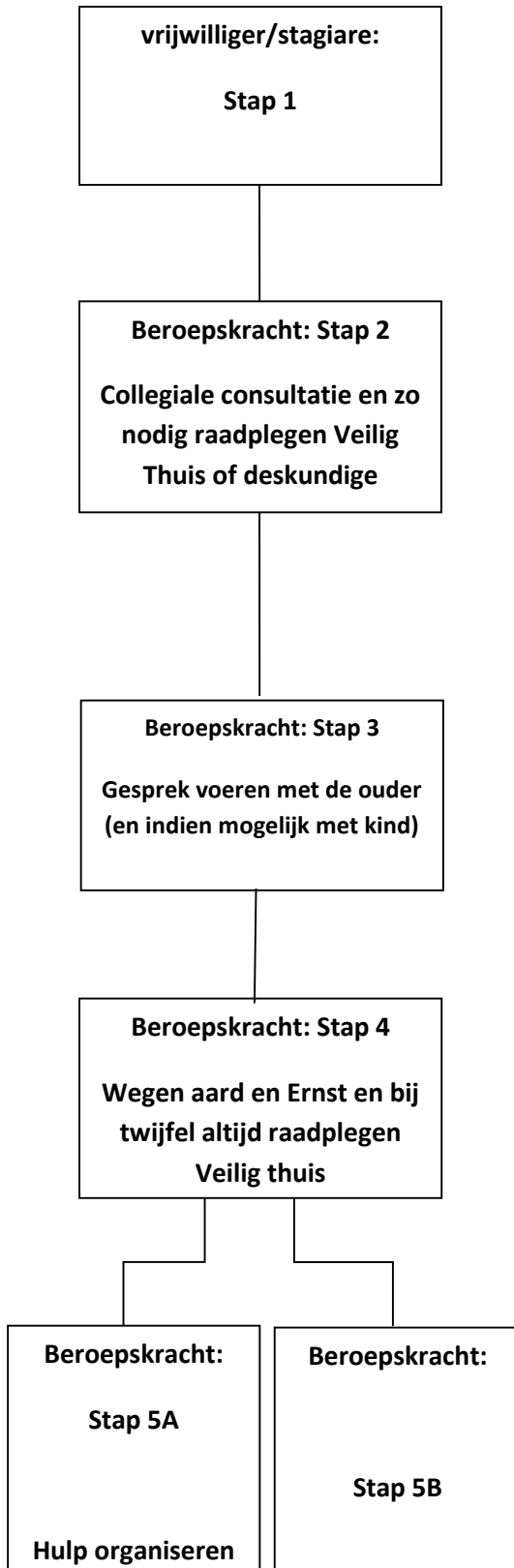
D | Stappenplan meldcode SBO

Meld bij het Advies- en Meldpunt
Kindermishandeling

E | Stappenplan meldcode bij vrijwilligers en stagiaires

Let op: alleen stap 1 is van toepassing voor vrijwilligers en stagiaires.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De vrijwilliger/stagiaire:

- observeert kinderen en ouders;
- raadpleegt signalenlijst (bijlage 1 en 2);
- bespreekt signalen met beroepskracht en/of aandachtsfunctionaris
- deelt de zorg met ouders;
- registreert.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding

De aandachtsfunctionaris:

- consulteert:
 - interne en externe collega's;
 - Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding;
 - eventueel andere organisaties;
- bespreekt uitkomsten consultaties met ouders;
- registreert.

Stap 3: Gesprek voeren met de ouder (en indien mogelijk met het kind)

De aandachtsfunctionaris:

- deelt de zorg met ouders;
- bespreekt indien mogelijk met het kind;
- registreert.

Stap 4: Wegen aard en ernst van het huiselijk geweld of kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis

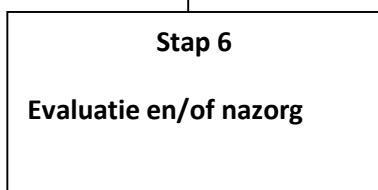
De aandachtsfunctionaris:

- weegt het risico, de aard en ernst;
- vraagt bij twijfel altijd Veilig Thuis hierover een advies te geven;
- registreert.

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

De aandachtsfunctionaris:

- bespreekt de zorgen met ouders;
- organiseert hulp door ouders en kind door te verwijzen;
- monitort of ouder en kind hulp krijgen;

- volgt het kind;
- registreert.

Stap 5b: Melden en bespreken met ouders

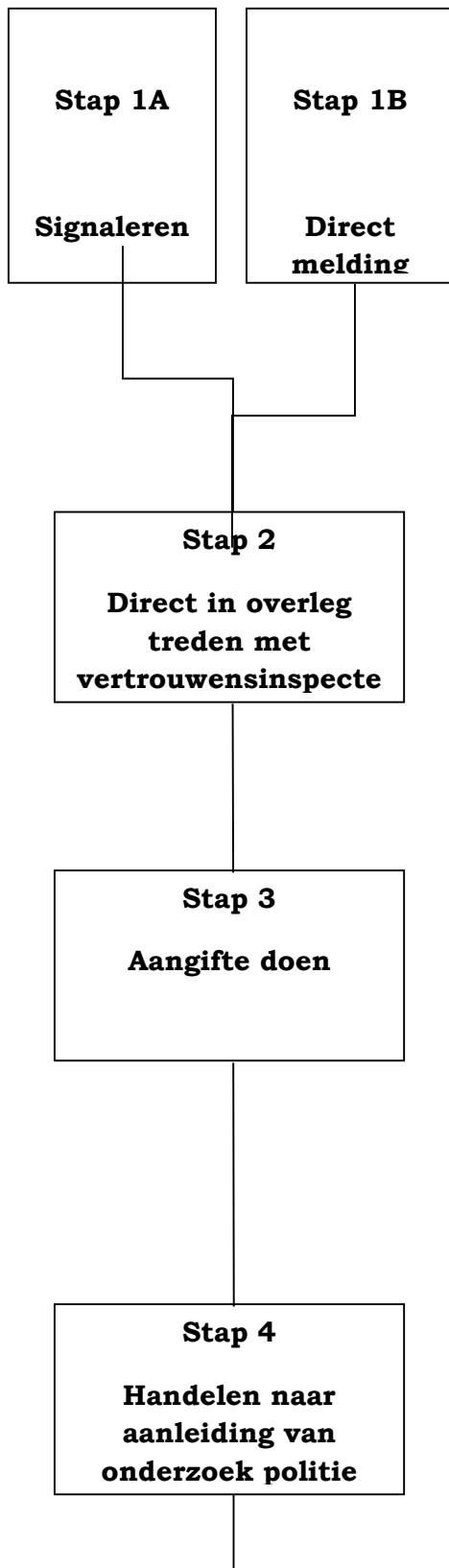
De aandachtsfunctionaris:

- meldt het vermoeden bij Veilig Thuis;
- sluit bij de melding aan bij feiten en gebeurtenissen;
- overlegt met Veilig Thuis over acties na de melding;
- monitort of ouder en kind hulp krijgen;
- volgt het kind;
- registreert.

Stap 6: Evaluatie en/of nazorg

- evalueer het proces en de procedure;
- stel zo nodig afspraken bij;
- registreer;
- blijf alert op het welzijn van het kind;
- blijf signalen en zorgen melden bij Veilig Thuis.

F | Bij signalen van mogelijk geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind

Stap 1A: Signaleren

De beroepskracht of bemiddelingsmedewerker:

- ▷ observeert;
- ▷ raadpleegt signalenlijst (bijlage 1, 2 en 3 uit de handleiding);
- ▷ registreert.

Stap 1B: Direct Melding doen van vermoeden geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind bij houder

De beroepskracht of bemiddelingsmedewerker:

- ▷ is verplicht het vermoeden van een geweld- of zedendelict door een collega jegens een kind direct bij de houder te melden.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De leidinggevende (primair onderwijs)/houder:

- ▷ Moet direct contact leggen met een vertrouwensinspecteur (overlegplicht) indien hij aanwijzingen heeft dat een collega een geweld- of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind;
- ▷ Krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over al dan niet doen van aangifte;
- ▷ registreert.

Stap 3: Aangifte doen

De leidinggevende (primair onderwijs)/houder:

- ▷ Is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht);
- ▷ Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- ▷ legt een draaiboek aan;
- ▷ raadpleegt Veilig Thuis
- ▷ regelt ondersteuning van kind en ouders;
- ▷ volgt het ingestelde onderzoek van de politie;
- ▷ registreert.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van onderzoek van de politie

De houder of directie:

- ▷ rehabiliteert;
- ▷ geeft waarschuwing af;
- ▷ neemt arbeidsrechtelijke maatregelen;
- ▷ registreert.

Stap 5

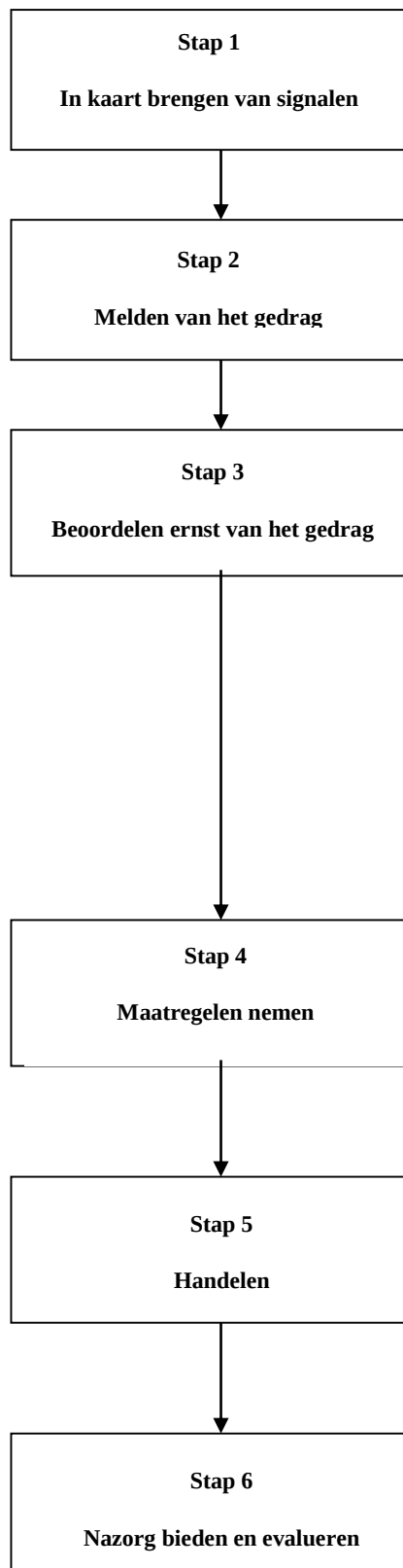
Nazorg bieden en evalueren

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

De houder, directie of leidinggevende:

- ▷ biedt nazorg voor ouders en kinderen;
- ▷ biedt nazorg beroepskrachten;
- ▷ organiseert ouderavonden;
- ▷ verwijst door naar externe hulp;
- ▷ evalueert de procedures;
- ▷ registreert.

G| Signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

De beroepskracht:

- ▮ observeert;
- ▮ raadpleegt signalenlijst (bijlage 1 en 2 uit de handleiding);
- ▮ bespreekt signalen met collega's en de leidinggevende;
- ▮ registreert.

Stap 2: Melden van het gedrag bij leidinggevende

De beroepskracht:

- ▮ meldt het gedrag bij leidinggevende;
- ▮ brengt de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende:

- ▮ raadpleegt Veilig Thuis
- ▮ gaat in gesprek met ouders van zowel het kind dat gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die met het gedrag geconfronteerd worden over het gedrag;
- ▮ taxeert de ernst van het gedrag:
 - licht seksueel grensoverschrijdend gedrag: bespreken in het team, inschakelen externe hulp niet nodig;
 - matig seksueel grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp;
 - ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist, maatregelen conform stap 4;
- ▮ registreert in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

De directie:

- ▮ stelt een intern onderzoek in;
- ▮ schakelt experts in zoals Veilig Thuis
- ▮ organiseert zorg voor kinderen en ouders;
- ▮ gaat in gesprek met ouders van kind dat gedrag vertoont én met de ouders van kinderen die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen.

Stap 5: Handelen

De directie:

- ▮ beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond.

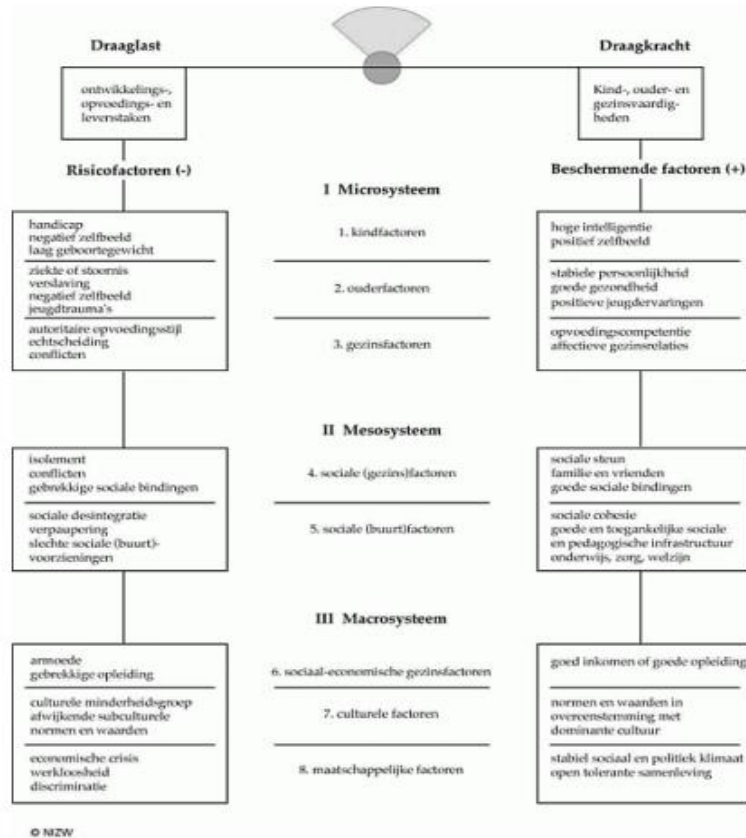
Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

De directie:

- ⌞ biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten;
- ⌞ organiseert ouderavonden;
- ⌞ verwijst door naar externe hulp;
- ⌞ evalueert de procedures en registreert.

H| Balansmodel

Het balansmodel uit 1998 geeft een overzicht van het samenspel van beschermende en risicofactoren voor de ontwikkeling van een kind op drie niveaus. Met dit model kan de gezinssituatie en de eventueel benodigde opvoedsteun of –hulp nauwgezet worden bepaald.

Uit: Bakker, I., Bakker, C., Van Dijke, A. & Terpstra, L. (1998). *O&O in perspectief* (p.21). Utrecht: NIZW.

I | Aandachtsfunctionarissen binnen De Linge

Servicekantoor:

Margrethe Meulman, HR-manager (026-3179930)

m.meulman@delinge.nl

Christel Koldewey, beleidsmedewerker (026-3179930)

c.koldewey@delinge.nl

Primair onderwijs:

Martine Kersten, intern begeleider (026-3179930)

m.kersten@delinge.nl

Speciaal basisonderwijs:

Mirjam van Poorten, schoolmaatschappelijk werker (026-3179930)

m.vanpoorten@sbodevlinderboom.nl

Voorschoolse voorzieningen:

Gina van den Broek, VVE-coach (026-3179930)

g.vandenbroek@delinge.nl

Bettina Gerrits, Kwaliteitsmedewerker (026-3179930)

b.gerrits@delinge.nl

J | Signalenlijst kindermishandeling

Signalenlijst kindermishandeling 0- tot 4-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar (bijlage 2).

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Aan het einde van de lijst zijn nog enkele signalen opgenomen die meer specifiek zijn voor seksueel misbruik. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van de gezinssituatie erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

Er kan altijd overlegd worden met het AMK over zorgelijke signalen, in overleg met de aandachtsfunctionaris.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- ⌞ Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- ⌞ Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling;
- ⌞ Regressief gedrag;
- ⌞ Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- ⌞ totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- ⌞ sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- ⌞ onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- ⌞ kind is bang voor ouders;
- ⌞ kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Ten opzichte van andere volwassenen:

- ⌞ bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf;
- ⌞ bevrozing bij lichamelijk contact;
- ⌞ allemansvriend;
- ⌞ lege blik in ogen en vermijden van oogcontact;
- ⌞ waakzaam, wantrouwend.

Ten opzichte van andere kinderen:

- Ⓓ speelt niet met andere kinderen;
- Ⓓ is niet geliefd bij andere kinderen;
- Ⓓ wantrouwend;
- Ⓓ terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- Ⓓ Plotselinge gedragsverandering;
- Ⓓ Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- Ⓓ Labiel, nerveus;
- Ⓓ Depressief;
- Ⓓ Angstig;
- Ⓓ Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Ⓓ Agressief;
- Ⓓ Hyperactief;
- Ⓓ Niet lachen, niet huilen;
- Ⓓ Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Ⓓ Eetproblemen;
- Ⓓ Slaapstoornissen;
- Ⓓ Vermoeidheid, lusteloosheid.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Ⓓ Blauwe plekken;
- Ⓓ Krab-, bijt- of brandwonden;
- Ⓓ Botbreuken;
- Ⓓ Littekens.

Voedingsproblemen

- Ⓓ Ondervoeding;
- Ⓓ Voedingsproblemen bij baby's;
- Ⓓ Steeds wisselen van voeding;
- Ⓓ Veel spugen;
- Ⓓ Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding;
- Ⓓ Weigeren van voeding;
- Ⓓ Achterblijven in lengtegroei.

Verzorgingsproblemen

- Ⓓ Slechte hygiëne;
- Ⓓ Ernstige luieruitslag;
- Ⓓ Onvoldoende kleding;
- Ⓓ Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- Ⓓ Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- Ⓓ Herhaalde ziekenhuisopnamen;
- Ⓓ Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- Ⓓ Traag herstel door onvoldoende zorg.

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder/kind relatiestoornis

- Ⓓ Ouder draagt kind als een 'postpakketje';
- Ⓓ Ouder troost kind niet bij huilen;

- Ⓓ Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ⓓ Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ⓓ Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- Ⓓ Geweld in eigen verleden;
- Ⓓ Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Ⓓ Onzeker, nerveus en gespannen;
- Ⓓ Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Ⓓ Negatief zelfbeeld;
- Ⓓ Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Ⓓ Afspraken niet nakomen;
- Ⓓ Kind opeens van kinderopvangorganisatie afhaken;
- Ⓓ Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- Ⓓ Psychiatrische problemen;
- Ⓓ Verslaafd.

Gezinskenmerken

- Ⓓ 'Multi-probleem' gezin;
- Ⓓ Ouder die er alleen voorstaat;
- Ⓓ Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Ⓓ Isolement;
- Ⓓ Vaak verhuizen;
- Ⓓ Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Ⓓ Veel ziekte in het gezin;
- Ⓓ Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Ⓓ Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Ⓓ Verwondingen aan genitaliën;
- Ⓓ Vaginale infecties en afscheiding;
- Ⓓ Jeuk bij vagina en/of anus;
- Ⓓ Problemen bij het plassen;
- Ⓓ Recidiverende urineweginfecties;
- Ⓓ Pijn in de bovenbenen;
- Ⓓ Pijn bij lopen en/of zitten;
- Ⓓ Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Ⓓ Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- Ⓓ excessief en/of dwangmatig masturberen;
- Ⓓ angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- Ⓓ niet leeftijdsadequaat seksueel spel;
- Ⓓ niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- Ⓓ angst om zich uit te kleden;
- Ⓓ angst om op de rug te liggen;
- Ⓓ negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;

- Ⓓ schrikken bij aangeraakt worden;
- Ⓓ houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- Ⓓ geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Ⓓ Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Ⓓ Opstandigheid;
- Ⓓ Angst;
- Ⓓ Negatief zelfbeeld;
- Ⓓ Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Ⓓ Zichzelf beschuldigen;
- Ⓓ Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- Ⓓ wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- Ⓓ gebrek aan sociale vaardigheden.

1. Signalen die specifiek zijn voor Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP)

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind. Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is aandacht en erkenning afdwingen bij artsen en andere professionals. De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe PCF te herkennen is:

- ▷ Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- ▷ Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- ▷ Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- ▷ Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- ▷ De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en dringt daar zelfs op aan;
- ▷ Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- ▷ De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- ▷ Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- ▷ De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- ▷ Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- ▷ Er wordt vaak van arts gewisseld.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

2. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- ▷ Het kind heeft angst voor een bepaald kind;
- ▷ Het kind is consequent boos op een ander kind;
- ▷ Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest;
- ▷ Het kind wil consequent niet spelen met een bepaald kind.

3. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie punt 4 van deze bijlage) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- Ⓓ Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep);
- Ⓓ Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind;
- Ⓓ Veelvuldige seksistische uitingen.

9. Kinderpornografie

Onder de term productie van kinderpornografie wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik. Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- Ⓓ Extreme angst voor het maken van foto's;
- Ⓓ Angst voor opnamen met videoapparatuur.

Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van verzorgers en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling regressief gedrag;
- niet zindelijk.

Relationele problemen

ten opzichte van de verzorgers:

- Totale onderwerping aan de wensen van de verzorgers;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de verzorgers;
- onverschilligheid ten opzichte van de verzorgers;
- kind is bang voor verzorger;
- kind vertoont heel ander gedrag als verzorgers in de buurt zijn.

ten opzichte van andere volwassenen:

- Bevriezing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

ten opzichte van andere kinderen:

- Speelt niet met andere kinderen is niet geliefd bij andere kinderen wantrouwend;
- trekt zich terug in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering;
- labiel, nerveus, gespannen depressief, angstig;
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos agressief;
- hyperactief destructief;
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- vermoeidheid, lusteloosheid;
- niet huilen, niet lachen;
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- schuld- en schaamtegevoelens;
- zelfverwondend gedrag;
- eetproblemen anorexia / boulimia;
- slaapstoornissen;
- bedplassen / broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken;
- krab-, bijt- of brandwonden botbreuken;
- littekens.

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne;
- onvoldoende kleding;
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- herhaalde ziekenhuisopnamen;
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- traag herstel door onvoldoende zorg.

Overige medische signalen

- ondervoeding;
- achterblijven in lengtegroei;
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken verzorgers / gezin Verzorger-kind relatiestoornis

- Verzorger troost kind niet bij huilen;
- verzorger klaagt overmatig over het kind;
- verzorger heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- verzorger toont weinig belangstelling voor het kind;

Signalen verzorger

- Geweld in eigen verleden;
- apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- onzeker, nerveus en gespannen;
- onderkoeld brengen van eigen emoties;
- negatief zelfbeeld;
- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- afspraken niet nakomen;
- kind opeens van buitenschoolse opvang afhalen;
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- verzorger met psychiatrische problemen;
- verslaafde verzorger.

Gezinskenmerken

- 'Multi-problem'-gezin;
- verzorger die er alleen voorstaat;
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- isolement;
- vaak verhuizen;
- sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie et cetera;
- veel ziekte in het gezin;
- draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Specifieke signalen bij seksueel misbruik Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën;
- vaginale infecties en afscheiding;
- jeuk bij vagina en/of anus;
- problemen bij het plassen;
- recidiverende urineweginfecties;
- pijn in de bovenbenen;
- pijn bij lopen en/of zitten;
- seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder;
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van het kind (parentificatie).

Gedragsproblemen

- Afwijkend seksueel gedrag;
- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;

- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen;
- niet leeftijdsadequaate seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit angst voor zwangerschap;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot') geen plezier in bewegingsspel.

Signalen specifiek voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- alcohol- of drugsgebruik;
- opstandigheid;
- angst, depressie;
- negatief zelfbeeld;
- passiviteit en teruggetrokkenheid;
- zichzelf beschuldigen;
- verlegenheid;
- suïcidaliteit.

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- Sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen) wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

Schoolproblemen

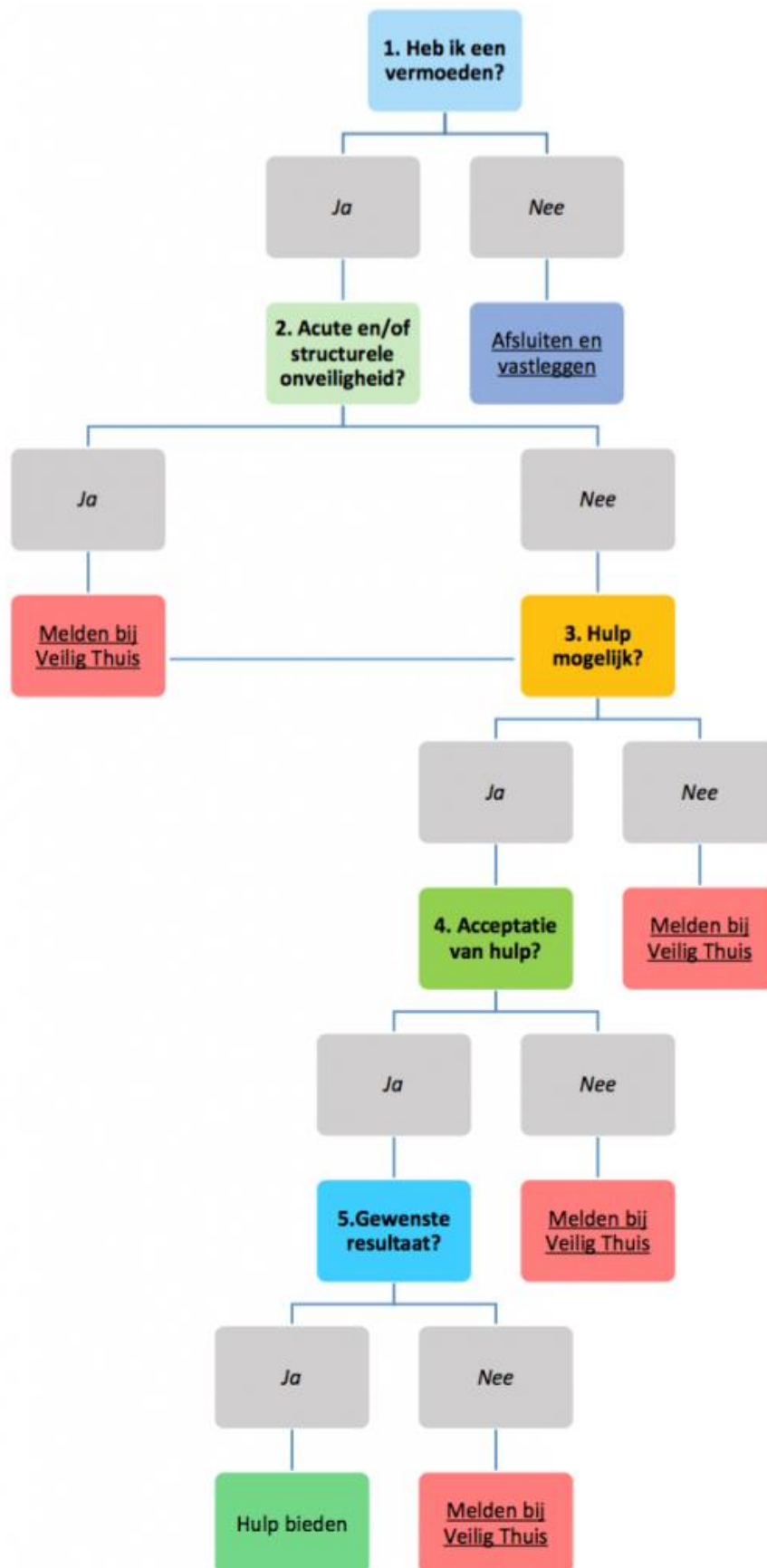
- Schooluitval;
- moeite met concentreren;
- overcompenseren (opvallend extra inzet op school).

Signalen specifiek voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- medische gegevens over eerdere behandelingen is moeilijk te verkrijgen symptomen verdwijnen wanneer verzorger en kind worden gescheiden een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- de ouder (meestal moeder) schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en dringt daar zelfs op aan;
- voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;

- de volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- de moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden vaak van arts wisselen.

K| Afwegingskader

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier

Ja: Ga verder met afweging 2

Als wordt ingeschat dat er géén zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling, sluit de beroepskracht het doorlopen van de meldcode af en vermeldt deze conclusie in het kinddossier. Een veelvoorkomende situatie is dat er wel zorgen zijn, maar dat deze zorgen geen (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling betreffen. Bijvoorbeeld omdat er kindproblematiek is waargenomen in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, echter zonder dat dit de (emotionele) veiligheid van het kind bedreigt. Ook dan sluit de beroepskracht de meldcode af en noteert deze conclusie in hetzelfde dossier. Hulp kan vervolgens worden georganiseerd, geboden en geëvalueerd voor de gesignaleerde, niet tot onveiligheid leidende, problemen.

Wanneer een beroepskracht op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden heeft van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling volgt de tweede afwegingsvraag.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?

Nee: Ga verder met afweging 3

Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

Ernstige onveilige en/of schadelijke situaties dienen altijd gemeld te worden bij Veilig Thuis, ook wanneer een beroepskracht inschat dat hij en de organisatie mogelijkheden hebben om hulp te bieden of te organiseren. Met deze melding kan Veilig Thuis vroegere, maar ook eventuele toekomstige signalen van huiselijk geweld over de betrokkenen, combineren.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Ga verder met afweging 4

Bij effectieve hulp rondom huiselijk geweld en/of kindermishandeling is veiligheid het hoofddoel. Goede hulp bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling is gericht op alle leden in een (gezins)systeem: minderjarigen en volwassenen, pleger(s) en slachtoffer(s). Er wordt met alle betrokkenen samengewerkt in het maken, evalueren en uitvoeren van veiligheids- en hulpplannen.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

In deze afwegingsvraag staan de mogelijkheden van de betrokkenen tot het aanvaarden van hulp bij (dreigend) huiselijk geweld en/of kindermishandeling centraal. Het gaat erom dat de betrokkenen, alle leden van het (gezins)systeem, maar ook het (brede) netwerk van (informele) steunfiguren bereid en in staat zijn de voorgestelde hulp direct aan te gaan.

In het afwegingskader leidt de vierde afwegingsvraag tot een melding indien hulp wordt afgehouden. Vaak is bij aanvang niet helemaal helder hoezeer de betrokkenen bereid en in staat zijn zich in te zetten. De redenen om de hulp te aanvaarden kunnen divers zijn. Hun motivatie kan vooral intrinsiek of extrinsiek van aard zijn. Ook de mogelijkheden van de betrokkenen en hun netwerk verschillen. Door direct en in samenwerking met de betrokkenen en ketenpartners veiligheidsafspraken en hulpverleningsafspraken te maken wordt vaak helder wat de bereidheid en de mogelijkheden van de betrokkenen zijn.

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.

Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

De beantwoording van deze afwegingsvraag leidt tot een melding bij Veilig Thuis indien wordt vastgesteld dat hulp onvoldoende resultaat oplevert: (het risico op) onveiligheid duurt voort, onveiligheid herhaalt zich of hulp stagneert.

- Het gaat dus om situaties waarin hulpverleners hulp bieden bij zorgen over onveiligheid én de hulp binnen de gewenste termijn niet leidt tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en het welzijn van de betrokkenen (en/of de ontwikkeling van minderjarigen)
- De problematiek ernstiger of groter blijkt dan verwacht
- De uitvoering van het veiligheid- en/of hulpverleningsplan is vastgelopen.

Om deze laatste afwegingsvraag zorgvuldig te beantwoorden is het nodig dat binnen de hulp die beroepskrachten bieden, duidelijk is afgesproken met betrokkenen uit het (gezins)systeem en met andere hulpverleners met wie wordt samengewerkt, aan welke doelen en resultaten wordt gewerkt. Hoe en door wie wordt vastgesteld of de veiligheid voldoende is bereikt? Hoe wordt de veiligheid gemonitord en gedurende welke periode? Wanneer sprake is van een acuut onveilige situatie of structureel onveilige situatie is het van belang dat, na het doen van een melding bij Veilig Thuis, in de eerste plaats met Veilig Thuis duidelijk is besproken en afgesproken wat de termijn is (in dagen, weken of maanden) waarbinnen specifiek genoemde resultaten ten aanzien van de veiligheid behaald moeten zijn.